

ANY VELL VIDA NOVA REFLEXIÓ DE CAP D'ANY DE CRISTIANISME I JUSTÍCIA¹

Comença un any nou. Un altre any vell que deixem endarrere. Heus ací algunes de les seves preocupants ombres, acompanyades d'algunes esperançadores llums. Dotze flaixos del 2005.

1. Crispació creixent

Tot i els esforços de molts, **s'ha continuat deteriorant el clima de convivència política** al nostre país. Hi ha polítics que semblen interessats a restaurar un ambient d'hostilitat política i divisió social similar a aquell que, fa gairebé setanta anys, ens portà a un conflicte civil que tots crèiem haver superat. Igualment, dirigents molt rellevants de l'Església, semblen haver optat per abanderar alguna de les faccions i aprofundir en la divisió, en comptes de ser signe de diàleg i conciliació. No sabem si d'aquesta manera els uns i els altres obtindran el suport electoral o la influència social que pretenen, però a quin tipus de societat condueixen aquests plantejaments agressius?

2. Tensió territorial

Aquest any hem vist com **s'incitava a l'enfrontament entre territoris** d'una manera que no vèiem des de feia força temps. El projecte d'estatut català sembla haver desencadenat en molts una hostilitat que va més enllà del contingut concret d'un text jurídic. Resulta preocupant contemplar com recels nous i incomprendiments se sumen als ja existents i tendeixen a avivar-los encara més. En canvi, resulta esperançador el procés existent a Euskadi, on es multipliquen els rumors d'una possible treva d'ETA, l'organització terrorista que tants danys ha causat en les últimes dècades.

3. Desconcert europeu

Ha estat l'any en què sembla haver embarrancat la Constitució Europea. Els ciutadans europeus hem tingut per fi la possibilitat de prendre part en el debat sobre la identitat i el futur d'Europa. Tanmateix en diversos països les persones descontentes han estat més nombroses, i avui sembla improbable que la Constitució arribi a aprovar-se. L'estancament econòmic d'Alemanya i França i l'absència de veritables líders europeus han afavorit un cert desànim sobre la construcció europea que ha quedat reflectit a les urnes. El propi debat ha evidenciat la falta d'acord sobre aspectes tan essencials com els límits territorials d'Europa, el seu abast social o si el model ha de ser federal o simplement cooperatiu. Malgrat això, l'àmbit internacional (negociacions amb la Xina, l'OMC, Kyoto, etc.) ha tornat a posar de manifest la urgència que Europa sigui

un veritable agent global, un interlocutor capaç de fer-se sentir en un món globalitzat. Un contrapès, en poder, dels Estats Units, que només té sentit si es manté fidel als seus valors fundacionals de pau, justícia i drets humans. **Europa és llum i al·licient pels valors que simbolitza, però no sempre per les conductes concretes en què s'encarnen aquests valors.**

4. Una tanca entre Ceuta i París

Dues cares de la mateixa moneda: la vergonya humana de les tanques a Ceuta i Melilla i els sorprenents episodis de violència en la *banlieu* de París. Són els efectes directes de la incessant **concentració dels recursos mundials a les mans d'uns pocs**. Alguns prefereixen mirar a un altre costat o fer la massa fàcil i sempre perjudicial vinculació d'immigració igual a violència, quan l'única violència existent és la de la pobresa i la falta d'oportunitats que molts i moltes estan destinats a patir quotidianament. Ceuta i Melilla és el rostre de qui està disposat a perdre la vida en un filat de filferro espinós, a ser disparat o a ofegar-se en una pastera per aspirar a una vida digna. París és el crit esfereïdor d'aquells a qui els va ser negada l'oportunitat de ser algú, i que criden socors cremant cotxes.

5. Esperança a Palestina i terror a l'Iraq

El conflicte sagnant de Palestina ens deixa una bona notícia "a mitges": el desallotjament de Gaza per part del govern israelià i l'esperança que la convivència entre els uns i els altres sigui possible algun dia. Però és "a mitges" perquè **caldria veure les autèntiques intencions d'Israel**, recordant que les ocupacions empreses per colons a Cisjordània han augmentat des d'aquell moment, perquè queda l'enigma de Jerusalem, i perquè més de quatre milions de refugiats palestins continuen patint des de fa dècades el dolor del desarrelament. Però Palestina no és sola en aquest laberint anomenat Orient Mitjà. **L'Iraq continuà vessant sang** d'innocents a mans d'unes tropes d'ocupació internacionals que no tingueren el menor inconvenient a arrasar ciutats senceres com Faluja, o que fins i tot reconegueren haver utilitzat la humiliació i la tortura com a arma de guerra en ple segle XXI. Res a envejar d'Al Qaeda, que també continuà sembrant el terror a Bagdad, Bali o Londres, cobrant-se la vida de milers de persones alienes a aquest irracional i preocupant teatre de la guerra global.

6. Violència i pau invisible

Lluny d'Iraq i de Palestina, **21 guerres més han continuat generant fam i patiment** en la resta del planeta. Guerres totes elles invisibles, no mediàtiques, inexistents als ulls de la humanitat: Algèria, Burundi, Costa d'Ivori, Nigèria, República Democràtica del Congo, Somàlia, la regió sudanesa de Darfur, Uganda, Colòmbia, Afganistan, Filipines, Índia, Indonèsia, Nepal, Sri Lanka, Tailàndia, Txetxènia, etc. Milions de persones han estat obligades a fugir de la violència o han estat víctimes de constants violacions dels drets humans davant la parsimònia internacional. Tanmateix, en molts d'aquests escenaris han sorgit esperançadores iniciatives de pau, que àdhuc sense ser publicidades, signifiquen una mica de llum per a milers de persones. Especialment significatiu fou l'acord de pau al sud del Sudan, que al mes de gener posà fi a 22 anys de guerra, que deixaren rere seu més de dos milions de morts i quatre milions de desplaçats.

7. La guerra de la sida i el crim farmacèutic

El genocidi silenciós de **la sida ha continuat segant la vida de més de sis mil persones cada dia**, majoritàriament al continent africà. Tres milions en finalitzar l'any. Dotze graduals tsunamis als quals gairebé ningú no ha donat l'atenció ni l'esforç degut. Hi hagueren novament pomposes declaracions, iniciatives sense suport financer i, sobretot, l'alarmant actitud d'una **indústria farmacèutica reticent a abandonar els seus privilegis** i desitjosa de fer negoci amb la desgràcia i la desfeta humana. La retenció de les patents que abaratirien els medicaments antirretrovirals, avui efectius i plausibles a Occident, són més que una quimera per a pobles com el de Zimbabwe, Malawi o Swazilàndia, on el 40% de la població mor de sida davant la cobdícia i la maldat d'uns pocs.

8. Desastres no tan naturals

A l'ombra dels tsunamis en el sud d'Àsia, amb un desolador balanç de 250.000 vides humanes, altres tragèdies com la de l'Huracà Stan a Guatemala, la del terratrèmol al Pakistan o les inundacions a Nova Orleans, també segaren la vida de desenes de milers de persones al llarg de l'any. **Un cop més, els més empobrits foren les principals víctimes** d'uns fenòmens que no són únicament fruit de la fatalitat, sinó que tenen les seves arrels en les alteracions que els éssers humans estem provocant al planeta, o en l'extrema vulnerabilitat d'uns països que no gaudeixen de la capacitat necessària per enfrontar l'adversitat. No obstant això, l'opinió pública quedà commocionada davant unes tragèdies ja gairebé convertides en quotidianes i que mereixen la conscienciació i la militància activa de la ciutadania internacional. En el mateix sentit, la sequera que cada any arrasa collites al continent africà, donà ara un toc d'atenció a Espanya, on la qüestió de l'aigua fou, sovint, una simple batalla política, en comptes de seriós motiu de sensibilització.

9. L'escàndol de la pobresa

En aquest any que acaba hem constatat que, desgraciadament, els anomenats "Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni", fixats per l'any 2015, són encara ben lluny de poder-se complir. Aquesta és, sens dubte, **la pitjor notícia de l'any**: ni la reducció de la pobresa, ni l'atenció primària de la salut, ni l'accés a l'aigua potable han avançat en el grau esperat, malgrat la modèstia dels objectius. Resulta inacceptable que els països rics continuïn tractant d'imposar els seus interessos egoïstes en les negociacions de l'OMC, a través d'uns avantatges comercials inacceptables que perjudiquen greument els milers de milions de persones que viuen en la pobresa.

10. El Sud s'organitza

Al contrari, la **consolidació del G-20**, iniciativa que agrupa als països en desenvolupament més importants, constitueix una de les millors notícies de 2005. L'estreta col·laboració entre ells fa cada cop més difícil als països rics continuar imposant els seus interessos econòmics en els diferents àmbits internacionals. Països tan poblats com la Xina i l'Índia (que agrupen al 38% de la població mundial) mantingueren un creixement econòmic elevat que, tot i no beneficiar encara a la major part de la seva població, està destinat a canviar la faç del món.

11. "Pau de Bush" enfront de pau ciutadana

Tres plans per gestionar el món continuaren sobre la taula. El primer, el **projecte imperial** de Bush, que va apostar novament pel discurs de la polarització i la por, i per l'estratègia del rearmament, amb nivells ja similars als de la Guerra Freda. El segon, el plantejat per **Nacions Unides**, incapaç d'arrelar a causa de la manca de recursos que pateix l'organització, de la inexistència de voluntat de les potències que la regeixen i, en definitiva, a causa de la deformació genètica que la converteix en inoperant fins que no sigui objecte d'una profunda i desinteressada reforma. Un tercer pla és el proposat pels **moviments socials mundials** reunits en diferents parts del món des de fa alguns anys. Un pla que suscita grans esperances, però que precisa d'una major participació i articulació que l'erigeixi en una forta i sòlida alternativa als models de construcció del món avui dominants.

12. Nous temps per a l'Església?

L'elecció del cardenal Ratzinger com a nou papa Benet XVI ha suscitat al mateix temps **decepció i esperança**. El seu perfil conservador no invita a veure en ell al reformador que necessiten avui l'Església i els seus fidels en benefici de tota la humanitat. Tot i això, la senzillesa i discreció que ha mostrat fins ara permet albergar certa esperança que el seu pontificat contribueixi que l'Església s'orienti en una direcció més evangèlica, més acollidora i més pròxima als pobres i al seguiment de Jesús.

Conclusió: corresponsabilitat i esperança

Encara que hem procurat parlar des de la serenitat, el panorama que hem descrit no pot deixar d'afectar-nos: no el podem llegir com si es tractés de notícies esportives o meteorològiques i seria tràgic que aquestes darreres ens interessessin més que les que aquí hem recordat. Sabem que les causes de molts d'aquests mals són estructurals i que, per tant, la responsabilitat recau molt més sobre els qui tenen a les mans la gestió de la convivència al planeta i que, sovint, només pensen en el seu propi poder i interessos grupals. Aquesta insolidaritat dels poderosos, tanmateix, es veu recolsada per la insensibilitat de tots nosaltres. I és una llàstima, perquè hi ha infinitat de gent bona en el nostre món que sacrifica i entrega bona part de la seva vida ajudant i alleujant el dolor de moltes de les víctimes amb què anem sembrant la terra. Si tots ens hi suméssim, encara que fos parcialment, el seu treball esdevindria molt més eficaç i allunyaria la temptació de creure que treballen en va. En tot cas, voldríem concloure amb dues veritats elementals. La primera val per a tots: "el que juga amb foc acaba per cremar-se". La segona val per als creients, i és una citació del teòleg sud-africà Albert Nolan, escrita en l'època de l'apartheid: **"Déu està irat. Déu està literalment furiós pel que s'està fent avui. Ho dic sense cap vacil·lació"**.

Barcelona, 15 de desembre de 2005

¹ Reproduïm aquí la nostra reflexió de cap d'any perquè alguns mitjans van donar una informació fragmentada, i a vegades esbiaixada, del seu text.